

24. Ogólnopolskie Spotkania Podróżników,
Żeglarzy i Alpinistów

KOŁOSY GDYNIA

23 kwietnia 2022

sobota

PROGRAM

Sobota, 23 kwietnia 2022 roku

NOMINACJE DO NAGRÓD MIASTA GDYNI & NOMINACJE DO KOŁOSÓW: PODRÓŻE, WYCZYN, ŻEGLARSTWO & FINAŁ (I)

PROWADZĄCY: WŁODEK RASZKIEWICZ

10:00–12:50 | BLOK V |

NOMINACJE DO NAGRÓD MIASTA GDYNI & NOMINACJE DO KOŁOSÓW: ŻEGLARSTWO

10:00–10:30

Na żaglach wokół Svalbardu

ANDRZEJ GÓRAJEK

Pierwsze opłynięcie wyspy Spitsbergen, a następnie całego archipelagu Svalbard jachtem żaglowym w jednym sezonie. Dokonała tego załoga jachtu Ocean B dowodzona przez kapitanów Andrzeja Górajka i Pawła Pelca. Jacht żeglował wzdłuż wybrzeża Spitsbergenu, pokonując cieśninę Hinlopen, a następnie, płynąc przejściem przez cieśninę Heleysund, między Spitsbergenem i wyspą Barentsa, wpłynął na wody Storfjorden. Cieśnina Heleysund ma około 600 metrów szerokości i z powodu silnych prądów pływowych, sięgających 10 węzłów oraz zagrożenia dryfującym lodem jest praktycznie nie uczęszczana. Polskim żeglarzom, w trakcie trwającego niespełna miesiąc rejsu, udało się dotrzeć do szerokości geograficznej 82° 32' 75" N. To czwarty rezultat w światowym żeglarskim polarnym.

10:35–11:05

Chiny – gdy nic nie jest oczywiste

ANNA HAJDUKOWICZ

Motywy wyjazdu Anny Hajdukowicz do Chin były dwa. Pierwszy naukowy, bo jechała do pracy w laboratorium

Uniwersytetu w Suzhou. Drugi podróżniczy, który realizowała przed projektem, w czasie jego trwania i po jego zakończeniu. Kulminacyjną część wędrowki rozpoczęła z wysokiego c: od 27-godzinnej podróży pociągiem do olśniewającego i przywodzącego na myśl scenografię z *Avatara* parku narodowego Zhangjajajie. Na samotnej (choć czy to w Chinach możliwe?) wólczędze po tym ogromnym kraju spędziła prawie 7 tygodni. Próby zrozumienia lokalnej kultury okazały się nie lada wyzwaniem, a z pozoru oczywiste rzeczy przestawały takie być przy bliższym poznaniu. Co dalej? Anna Hajdukowicz pasji ma więcej i już planuje kolejną wyprawę, w której zamierza pożenić podróże z... muzyką i tańcami latynoamerykańskimi.

11:10–11:40

Każdy rejs może zmienić twoje życie

MACIEJ KRZEPTOWSKI

Maciej Krzeptowski to świetnie znany popularyzator żeglarskiego, wyróżniony – wspólnie z legendarnym Ludomirem Mączką – na Kłosach 2003 za wyprawę dookoła świata na jachcie „Maria”. W tym roku kandyduje do Nagrody Wiecznie Młodzi im. Aleksandra Doby i opowie w Gdyni o swojej żeglarskiej drodze, w tym o rejsach, które z perspektywy czasu ceni najbardziej – realizowanych z młodzieżą. A było takich sporo, m.in. na jachcie Stary – na Islandię i do Narwiku – na Darze Szczecina do Hanstholm, czy ostatnio po Zalewie Szczecińskim z grupą młodych żeglarzy, którzy nie skończyli jeszcze nawet 18 lat.

PROGRAM

Duża Sala, Gdynia Arena, ul. Kazimierza Górskiego 8

sobota, 23 kwietnia

11:45–12:15

Jachtem przez świat, czyli 50 000 mil rodzinnej żeglugi

BARTOSZ DAWIDOWSKI, ANNA DAWIDOWSKA, KUBA DAWIDOWSKI,
JULIAN DAWIDOWSKI

Siedem lat temu Bartosz i Anna porzucili komfort, jaki daje życie na lądzie, i ruszyli w nieznaną. Albo - ujmując rzecz nieco inaczej - zaczęli spełniać największe marzenie ich życia. Zamienili wygodny dom w Warszawie na... Poly, czyli trimaran, który wcześniej samodzielnie remontowali, i wypłynęli w rejs - najpierw ze Szczecina na Teneryfę, a następnie na Martynikę przez Atlantyk. Ich dzieci, Julian i Kuba, miały wtedy odpowiednio 6 miesięcy i dwa lata. Tak zaczęło się ich życie na morzu. Przez 6 lat rodzina Dawidowskich odwiedziła 24 kraje i przepłynęła ponad 50 tys. mil morskich. Większość czasu żeglowali między Ameryką Północną, a Południową, by wreszcie w czerwcu 2021 roku zamknąć pętlę rejsu non stop z Karaibów do Gdańska. Obecnie szykują się do podróży dookoła świata.

12:20–12:50

Po granicę lodu Północy na jachcie Azimuth

MAREK RAJTAR

Ekspedycja żeglarska prowadzona przez dwóch kapitanów: Marka Rajtara i Marka Barana, przemierzyła latem i jesienią ubiegłego roku 5650 mil morskich. Ponad 50-cio żeglarzy stanowiących załogę polskiego jachtu Azimuth pokonało trasę ze Świnoujścia przez Tromsø i Longyearbyen aż po granicę lodu i dalej do najbardziej wysuniętych na północ części Svalbardu – w tym do archipelagu siedmiu wysp Sjuoyane. Ekspedycja miała charakter odkrywczy. W drodze powrotnej przez Morze Barentsa żeglarzom udało się ponadto dokonać „desantu” na Wyspę Niedźwiedzią. W trakcie rejsu Azimuth osiągnął drugą najdalej wysuniętą na północ pozycję, jaka kiedykolwiek stała się udziałem jachtu pod polską banderą.

12:50–13:10 | PRZERWA

13:10–16:35 | BLOK VI | NOMINACJE DO KOŁOSÓW: PODRÓŻE, WYCZYN

13:10–13:40

Portugalska pętla. 2400 km piechotą

JERZY ARSOBA

Z powodu pandemii Jurek Arsoba stracił pracę życia, postanowił więc... odnaleźć harmonię istnienia. Miała mu w tym pomóc piesza wędrówka wokół Portugalii, wzdłuż jej granic. Samotna, choć nie do końca – w wyprawie towarzyszył mu bowiem Pchlarz, 20-letni pluszowy niedźwiadek. Jurek wyruszył 17 października 2020 roku z Porto, by w ciągu 86 dni przemierzyć ponad 2400 km z sumą podejść ok. 35 tys. metrów. Na bieżąco uzupełniał interaktywną mapę z trasą, a jego fotoblog liczy 1700 zdjęć. Poszukiwania harmonii udało się na tyle dobrze, że podróżnik planuje już kolejne piesze pętle i trawersy w ramach swojego projektu „PHI Arsoba across around”.

13:45–14:15

Z kotem Fryderykiem rowerem przez Europę

OLA MAE

W piątek straciła pracę, w niedzielę spakowała walizki, a po następnych dwóch tygodniach prestiżową posadę w Londynie zamieniła na pełny etat na rowerze. Tak, latem 2020 roku życie Oli bez wątplenia nabrało tempa. W rowerową podróż po Europie ruszyła z nadzieją, że dowie się czegoś o sobie i otaczającym ją świecie. Bez doświadczenia, treningu i choćby błędnego pojęcia o tym, co może ją spotkać, na progu domu zostawiła zapłakaną mamę i podążyła za intuicją. Podczas 13 miesięcy spędzonych w drodze przemierzyła 15 tys. km i wplątała się w niejedną aferę. Za najbardziej szaloną należy chyba uznać tę, podczas której uprowadziła z południa Włoch... kota Fryderyka.

14:20-14:50

Wheelchairtrip Himalaya Challenge 2021

MICHAŁ WOROCH, BARTOSZ MROZEK

950 dni przygotowań i 41 dni wyprawy. Cel: dotrzeć do masywu górskiego Annapurny w Nepalu, przygotować do drogi specjalnie skonstruowane łożyski i ruszyć na trekking w góry wysokie. Postawili go przed sobą: Michał Woroch, twórca Wheelchairtrip – ekspedycji z Ziemi Ognistej przez dwie Ameryki na Alaskę, i Bartosz Mrozek – sportowiec ekstremalny (również poruszający się na wózku inwalidzkim). Tym razem wyzwaniem była nie odległość, ale wysokość, rozrzedzone powietrze, ośnieżona góraska trasa i logistyczne aspekty organizacji wyprawy. Na potrzeby ekspedycji zaprojektowane zostały specjalnie wózki – czterokołowe łożyski, z napędem elektrycznym, które są w stanie poruszać się w niemal każdym terenie.

2650 km czerwonym szlakiem przez Alpy

DOROTA SZPARAGA

Czerwony szlak Via Alpina ma 2650 km długości, 145 tys. metrów przewyższeń i prowadzi z Triestu aż do Monako przez Włochy, Słowenię, Austrię, Lichtenstein, Szwajcarię, Niemcy i Francję. Dorocie Szparadze jego przejście zajęło 94 dni. Jej wyprawa miała charakter samodzielny, a większość noclegów podróżniczka spędziła pod namiotem. Zaryzykowała i opuściła strefę komfortu, ale – jak to zwykle w takich sytuacjach – okazało się, że warto. Nie tylko zrealizowała

swoje wielkie marzenie i przeżyła przygodę życia, ale wróciła do domu silniejsza. Na szlaku – pomimo trudów – czuła się jak ryba w wodzie. W zamian góry odpłaciły jej niesamowitymi widokami, nowymi znajomościami oraz najpiękniejszymi wschodami i zachodami słońca. Tak wspiana była, że Dorota nabrała ochoty, by przejść Via Alpinę w drugą stronę.

15:30-16:00

Pieszko wokół Polski

JACEK STĘPIEŃ

W swoim życiu przewędrował już całkiem sporo (kilkanaście krajów na piechotę), ale do niedawna – co tak naprawdę wiedział o Polsce? Czy ją znał? Musiał przyznać przed sobą, że nie za bardzo. „Korzystając” z pandemii Jacek Stępień postanowił więc nadrobić zaległości i ruszył na własnych nogach w trasę dookoła Polski. Plan marszu obejmował zimowe przejście polskich Karpat, odwiedzenie jak największej liczby parków narodowych, wejście na każdą latarnię morską na wybrzeżu oraz zdobycie Korony Gór Polski. A to przecież nie wszystko. Ostatecznie skończyło się na 16 parkach narodowych, 25 szczytach z Korony, 710 km zimą w Karpatach i 4553 km wzdłuż granic.

PROGRAM

sobota, 23 kwietnia

Duża Sala, Gdynia Arena, ul. Kazimierza Górskiego 8

16:05–16:35

Gujana – ogrody zaginionego świata

MATEUSZ WRAZIDŁO

Inżynier ze Śląska od kilku lat wytrwale eksploruje Wyżynę Gujańską, realizując nietypową pasję, którą zaraził się jeszcze w dzieciństwie – zamiłowanie do roślin mięsożernych.

W trakcie kilku wypraw do Ameryki Południowej, w których realizacji pomagali na miejscu rdzenni mieszkańcy Gujany, Wrazidło m.in. wspiął się na płaskowyż Waukauyengtipu i poprowadził pieszą ekspedycję pod północne klify Mount Roraima. Wyprawy zaowocowały odkryciami naukowymi, w tym opisaniem nowego gatunku storczyka *Epidendrum katarun-yariku*, któremu nazwę nadali członkowie plemienia Pemón Arekuna zamieszkujący pogranicze Gujany i Wenezueli.

16:35–17:00 | PRZERWA

17:00–18:00

**FINAŁ (I): Ceremonia wręczenia
NAGRODY IM. ANDRZEJA ZAWADY,
NAGRODY WIECZNIE MŁODZI
IM. ALEKSANDRA DOBY,
KOŁOSÓW w kategoriach ALPINIZM,
EKSPLOMACJA JASKIŃ i ŻEGLARSTWO
oraz NAGRODY SPECJALNEJ KOŁOSÓW**
Prowadząca: Kamila Kielar

18:00–18:05 | PRZERWA

18:05–19:10 | BLOK VII |
GOŚĆ SPECJALNY & NOMINACJE DO KOŁOSÓW:
WYCZYN

18:05–18:35

Swarożyc i inni. Pionierskie lata polskiego żeglarstwa

WAĆLAW LISKIEWICZ, LAUREAT NAGRODY SPECJALNEJ KOŁOSÓW

Wacław Liskiewicz to jedna z najbardziej zasłużonych postaci dla polskiego żeglarstwa, choć przez całe życie świadomie pozostaje w cieniu. Najbardziej znany jest jako konstruktor Mazurka, 9,5-metrowego jachtu, na którym jego żona, kpt. Krystyna Chojnowska-Liskiewicz, jako pierwsza kobieta samotnie okrążyła kulę ziemską. Jego największe dokonanie żeglarskie to poprowadzenie (w roli kapitana) pierwszego polskiego i najprawdopodobniej drugiego w ogóle rejsu jachtem na Spitsbergen (do Longyearbyen). I to właśnie za ten znakomity rejs z 1967 roku jachtem Swarożyc III oraz w uznaniu znaczącego udziału w projektowaniu jachtów, które miały istotny wkład w polskie (i nie tylko) dokonania żeglarskie, Wacław Liskiewicz otrzyma w Gdyni Nagrodę Specjalną Kołosów.

18:40–19:10

Łuk Karpat – 84 dni samotnej wędrówki

EWA CHWAŁKO

Ewa Chwałko, prywatnie dr nauk humanistycznych, absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego i pracownik Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz mama dwóch nastoletnich córek jako pierwsza Polka i druga kobieta na świecie przeszła samotnie Łuk Karpat. Szlakiem przez Rumunię, Ukrainę, Polskę i Słowację, głównie szczytami gór, w 84 dni przemierzyła 2367 km – trasą, którą sama ułożyła, nie korzystając z depozytów i suportu. Początkiem i końcem jej wędrówki były przełomy Dunaju – pierwszy przy Żelaznych Wrotach w Rumunii, zaś drugi przy Bramie Devińskiej u ujścia Morawy na Słowacji, zwanej też Bramą Hainburską. Efektem podróży jest książka pt. *Łuk Karpat. 84 dni samotnej wędrówki*.

19:10–19:30 | PRZERWA

19:30–21:45 | BLOK VIII |
NOMINACJE DO KOŁOSÓW:
PODRÓŻE, WYCZYN

19:30–20:00

Zimowe przejście gór Polski

ŁUKASZ SUPERGAN

Na pomysł przejścia gór Polski Łukasz Supergan wpadł już dobrych kilka lat temu. Wrócił do niego w samym środku pandemii, gdy podróżowanie poza granice Polski stało się bardzo uciążliwe logistycznie. Do pomysłu dodał jeden czynnik – zimę – i ruszył. Wędrówkę rozpoczął 4 stycznia 2021 roku w Świeradowie Zdroju. Z Gór Izerskich przez Karkonosze, Kotlinę Jeleniogórską, Góry Krucze i Kamienne, okrążając Kotlinę Kłodzką, dotarł w Góry Opawskie. 25 stycznia ukończył Główny Szlak Sudecki. Następnie, kierując się wciąż na wschód, osiągnął pasma Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, skąd wziął kurs na Podhale, Spisz, Pieniny, Beskid Sądecki, Beskid Niski i wreszcie Bieszczady. Wędrówce towarzyszyły bardzo różnorodne warunki pogodowe, w tym masywne opady śniegu czy silne mrozy, co skutkowało koniecznością torowania w głębokim śniegu na ostatnich 200 km szlaku. Po 49 dniach wędrówki i przejściu 1100 km Łukasz stanął na granicy polsko-ukraińskiej w Bieszczadach.

20:05–20:35

Czytanie wody. Wisła od źródła do ujścia

MAŁGORZATA LEBDA

Pomysł był prosty: pokonać biegiem ponad 1100 km wzdłuż największej z polskich rzek, Wisły – od źródła do ujścia. Na przygodę wyruszyła poetka, naukowiec i ultramaratonka Małgorzata Lebda. Plan zrealizowała we wrześniu 2021 roku. W ciągu 28 dni pokonała dystans 26 maratonów. Opowieść o tej podróży to aktywistyczna, poetycka i znakomicie zilustrowana – przez artystę wizualnego Rafała Siderskiego – historia o harcie

ducha, uporze, pięknie rzeki i spotykanych przy niej ludziach. A wszystko to w kontekście palących i niestety coraz liczniejszych kryzysów, w których żyjemy.

20:40–21:10

Run Around Poland

ARTUR KUJAWIŃSKI

W ramach projektu Run Around Poland ultramaratończyk Artur Kujawiński, biegnąc przez 69 dni i 4 godziny ze średnią ok. 60 km dziennie, pokonał łączny dystans ok. 4 tys. km wzdłuż granic Polski. Do mety, którą wyznaczył sobie na molo w Sopocie, dotarł 2 października. Kujawiński realizował przedsięwzięcie samodzielnie, bez wsparcia z zewnątrz, za wyposażenie i suport mając jedynie 7-kilogramowy plecak, z którym nie rozstawał się na trasie. Choć oficjalne granice Polski liczą 3511 km biegacz podszedł do sprawy bardzo skrupulatnie, trzymał się jak najbliżej fizycznych granic, pokonywał liczne przeszkody naturalne, w tym tereny bagienne i wszystkie południowe pasma górskie.

21:15–21:45

Pacific Crest Trail

JOANNA TOMCZAK

138 dni zajęło w ubiegłym roku przejście legendarnego PCT, pieszego szlaku długodystansowego wzdłuż zachodniego wybrzeża Stanów Zjednoczonych, z Meksyku do Kanady, 23-letniej Joannie Tomczak. Na trasie Polka stawiała czoła nie tylko trudnościom terenowym, ale też trzem kontuzjom i wyjątkowo w ubiegłym roku rozległym i niebezpiecznym pożarom, a także utrudnieniom organizacyjnym wynikającym z ograniczeń wjazdu do USA ze względu na pandemię. Pomimo przeszkód Joanna poruszała się na tyle szybko, że była zmuszona do ominięcia – właśnie ze względu na pożary – jedynie 40 km szlaku. Podróż rozpoczęła i przeprowadziła w dużej mierze samotnie.

Sala Seminarnyjna

Gdynia Arena, ul. Kazimierza Górskiego 8

Prowadzące: Agata Ignasiak i Małgorzata Ignasiak

Sobota, 23 kwietnia

11:00-11:50

SPOTKANIE AUTORSKIE

W labiryncie południowych Włoch

AGNIESZKA KWIATEK (nominacja do Nagrody im. Macieja Kuczyńskiego)

Sąsiedzi grillujący na klatce schodowej, karabinierzy podsłuchujący rozmowy telefoniczne, uczniowie okupujący szkoły, lekarze zamawiający oliwę przy stole operacyjnym – Włochy (i Włosi) potrafią zaskoczyć, szczególnie na południu. Po labiryncie pełnym pułapek i niespodzianek – choć na szczęście bez Minotaura – oprowadza czytelników Agnieszka Kwiatek, Polka, która od wielu lat dzieli życie między Neapol a Palermo.

Sobota, 23 kwietnia

12:00–13:00

WARSZTATY FOTOGRAFICZNE

Fotografia zawsze i wszędzie

JAKUB RYBICKI

Jak robić zdjęcia w miejscach, gdzie ciężko oddychać, a co dopiero wyjmować aparat? W temperaturach poniżej -30°C i powyżej +40°C, na zamrzniętym oceanie, w zamieci za kołem podbiegunowym, w pustyni i w puszczy, w Tatrach i Himalajach, zawsze z aparatem w ręku i kompletem nieodmrożonych palców, by go obsłużyć. Jakub Rybicki zdradzi sposoby, jak podróżować przez tydzień albo dwa miesiące, by przywieźć fantastyczne zdjęcia. Jaki sprzęt zabrać na kilkumiesięczną wyprawę rowerową „na lekko” i co jest potrzebne, by tworzyć reportaże dla „National Geographic”.

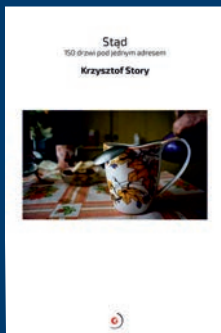
13:10–14:00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Stąd. 150 drzwi pod jednym adresem

KRZYSZTOF STORY (nominacja do Nagrody im. Macieja Kuczyńskiego)

Plan Krzysztofa Storego był tyleż prosty, co urzekający (podziałało choćby na dziennikarzy akredytowanych na Kolosach 2017, bo przyznali mu za opowieść o jego realizacji swoją nagrodę): wybrać jeden adres – konkretną ulicę i numer domu, objechać cały kraj i odnaleźć go w każdym kolejnym mieście i wsi, zapukać do drzwi. Według tego przepisu powstała książka *Stąd. 150 drzwi pod jednym adresem* – obraz Polski codziennej, zwykłej, niedosłuchanej. Polski z ulicy Cichej 3.

14:10–15:00

WARSZTATY

ABC trekkingu do bazy pod Everestem

MONIKA WITKOWSKA

Ile kosztuje Everest z bliska? Jak zaplanować wyprawę do najśłynniejszej himalajskiej bazy? Czy trekking w Himalajach jest dla każdego? Na czym polega aklimatyzacja? Jak zminimalizować ryzyko choroby wysokościowej? Sprzęt, ubezpieczenie, pozwolenia – pytań jest mnóstwo. Wszystkim zainteresowanym postara się na nie odpowiedzieć Monika Witkowska, członkini Kapituły Kolosów, wieloletnia przewodniczka grup trekkingowych. Jest świetnie przygotowana, bo z kolejną ekipą wybiera się pod Everest... już następnego dnia po Kolosach.

15:10–16:00

WARSZTATY

Czy po górach można chodzić ekonomicznie?

LESZEK CICHY

Na tak postawione pytanie odpowie świetnie znany wszystkim fanom Kolosów członek Kapituły, pierwszy zimowy zdobywca Mount Everestu, niezrównany gawędziarz i... bankowiec – Leszek Cichy. Podczas warsztatów skupi się na rozwiązaniach i wskazówkach praktycznych – wielokrotnie przetestowanych i sprawdzonych. Bo choć po górach rzecz jasna nie da się chodzić zupełnie bez wysiłku, to jednak trud można zmniejszyć i zoptymalizować.

16:10–17:00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Mont Blanc 1971. In memoriam Tadeusz Piotrowski

DANUTA PIOTROWSKA

Siódmy tom serii *In memoriam Tadeusz Piotrowski* poświęconej górskiej drodze i najważniejszym dokonaniom jednego z najwybitniejszych polskich wspinaczy złotej ery, tragicznie zmarłego w 1986 roku na zboczach K2, Tadeusza Piotrowskiego. Podobnie jak poprzednie, wspaniale wydany i opracowany przez żonę himalaisty – Danutę. *Mont Blanc 1971* traktuje o spektakularnym, pierwszym zimowym przejściu Wielkiego Filara Narożnego drogą Bonatti-Gobbi, którego Piotrowski dokonał wspólnie z Andrzejem Dworakiem, Januszem Kurczabem i Andrzejem Mrozem.

18:10–19:00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Nazywam się Czogori

MAX CEGIELSKI

Powieść napisana przez doświadczonego dziennikarza Maxa Cegielskiego, której autor w nieoczywistej formie literackiej fikcji ujawnia rzadko poruszane wątki dotyczące „kuchni” wysokogórskich wypraw. Przedstawia też historię podboju ośmiotysięczników widzianą oczami mieszkańców Azji. Ekologia, duchy i przemiany w Polsce lat 90. XX wieku widziane w lustrze wspinaczki wysokogórskiej. Spotkanie poprowadzi Piotr Tomza.

19.10–20.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Rumunia. Pęknięte lustro Europy

DOROTA FILIPIAK (nominacja do Nagrody im. Macieja Kuczyńskiego)

Zarazem dziennik, pamiętnik i zapis podróży – próba zachowania w pamięci tego, co ulotne, chwil spędzonych w Rumunii, spotkań i wrażeń. W swojej książce Dorota Filipiak nie próbuje stawiać diagnoz i unika ocen pretendujących do obiektywizmu. Zamiast tego świadomie sięga po osobiste spostrzeżenia i uwagi pisane na marginesie kolejnych podróży – tych rzeczywistych i wyobrażonych, trwających nieprzerwanie od kilkunastu lat.

